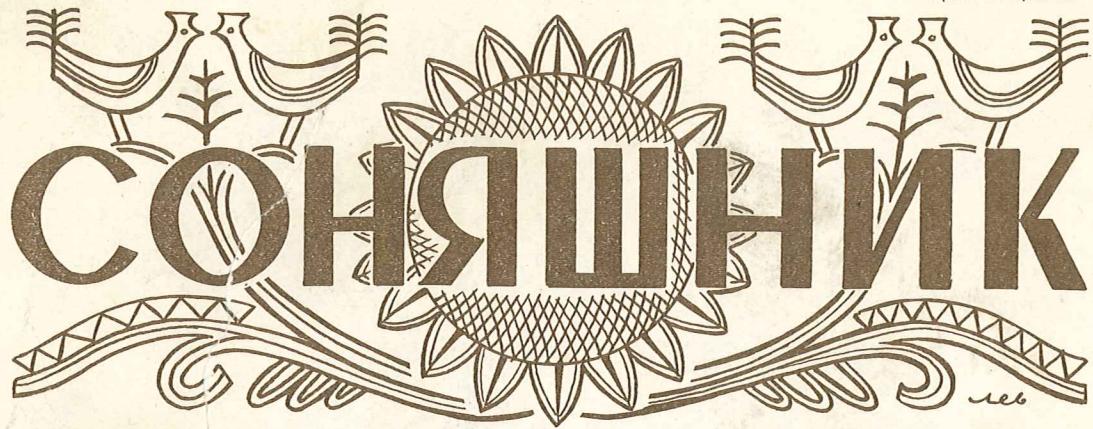

Ціна: 30 центів.

СОНЯШНИК

РІК I

ЛЮТИЙ — 1956 — FEBRUARY

Ч. 2

ЩО ТРЕБА КИЦІ?

— Що пошити, мамо, киці:
Чобітки чи рукавиці?

— Моя донечко маленька,
Киця бігає босенька.

— Йй хіба не зимно в лапці?..
Ну, то я пошию капці.

Микола Щербак

В. Сварог

Ще зброї греміти!

Сумні і суворі
Степи неозорі,
Зажурені гори, ліси і гаї, —
О, краю мій милий,
Як густо укрили
Вояцькі могили простори твої!

Чи можна забути
Про битву за Крути,
Про смертний трикутник у скорбних полях!
Ворожа навала
Борців подолала,
Та пам'ять Базара палає в серцях...

Бої відгреміли,
Герої спочили,
Та в тихій могилі не мертві вони!
Їх прапор над нами
І правда їх з нами, —
Ясними шляхами ідуть їх сини.

В жалобі суворій
Вшануймо героїв,
Задаймо героїв в молитві своїй!
Гучна й величава
Довічна їх слава,
Як пісня яскрава нас кличе на бій!

Ще зброї греміти,
Ще битвам кипіти,
І сурмам сурмити на зламі епох,
І спільно з живими
Ітимутъ Незримі
З ім'ям України — на шлях перемог!

КОЗА-ДЕРЕЗА

Був собі дід та баба. А в них було дві дочки: одна Горпинка, а друга Килинка. Поїхав дід на ярмарок та й купив козу. Привів її додому і загадав старшій дочці ту козу пасти. Горпина пасла козу, пасла щільй день, а ввечері напоїла та й погнала додому. Тільки до воріт стала догонити, а дід уже стоїть на воротях у червоних чоботях, кийком підпирається та й у кози питаеться:

— Кіzonько моя мила, кіzonько моя люба, чи ти пила, чи ти їла?

А коза й одказує дідові:

— Ні, дідусю, я й не пила, я й не їла: як бігла через місточок, ухопила кленовий листочек, як бігла через гребельку,

вхопила води крапельку — тільки пила, тільки й їла.

Розсердився дід на свою старшу дочку та й прогнав її із своєї хати. На другий день посилає дід свою другу дочку Килинку козу пасти. Пасла вона козу, пасла цілий день, а ввечері напоїла та й погнала додому. Тільки стала до воріт догонити, а дід став на воротях у червоних чоботях, кийком підпирається і в кози питаеться:

— Кіzonько моя мила, кіzonько моя люба, чи ти пила, чи ти їла?

— Ні, дідусю, я й не пила, я й не їла: як бігла через місточок, ухопила кленовий листочек, як бігла через гребельку, вхопила води крапельку, — тільки пила, тільки й їла!

Дід і цю дочку прогнав од себе. На третій день посилає дід свою бабу козу пасти. От вона пасла козу цілий день, а ввечері напоїла й погнала додому. А дід уже стоїть на воротях у червоних чоботях, кийком підпирається і в кози питаеться:

— Кіzonько моя мила, кіzonько моя люба, чи ти пила, чи ти їла?

— Ні, дідусю, я й не пила, я й не їла: як бігла через місточок, ухопила кленовий листочек, як бігла через гребельку, вхопила води крапельку, — тільки пила, тільки й їла.

От дід прогнав і бабу. На четвертий день жене сам дід козу пасти. Пас та й пас аж до самого вечора, а ввечері напоїв та й погнав додому, а сам забіг уперед, став на воротях у червоних чоботях, кийком підпирається і в кози питаеться:

— Кіzonько моя мила, кіzonько моя люба, чи ти пила, чи ти їла?

— Ні, дідусю, я й не пила, я й не їла: як бігла через місточок, ухопила кленовий листочек, як бігла через гребельку, вхопила води крапельку, — тільки пила, тільки й їла.

Дід розсердився, пішов до кovalя, насталив ніж і став козу різати. А коза вирвалася та й утекла в ліс.

Біжить коза, не оглядається. Коли на дорозі стоїть хатка, а в тій хатці жив заєць, і його тоді не було вдома.

Коза вбігла в хатку, залізла на піч та й сидить там.
От прискаакав зайчик. Чує — аж там хтось у хатці. Зайчик
і питает:

— А хто, хто в моїй хатці?

А коза сидить на печі та й каже:

— Я коза-дереза,
Півбока луплена,
За три копи куплена,
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету,
Тут тобі й смерть!

Злякався заєць та й утік з хати. Сів під дубом і плаче.
Коли йде ведмідь та й питаеться:

— Чого ти, зайчику-побігайчику, плачеш?

— Як же мені, ведмедику, не плакати, коли в моїй хатці
звір страшний сидить, невиданий, нечуваний! Ніде мені тепер
жити.

— Не плач, зайчику! Я піду й вижену його.

От пішов ведмідь до хати та й став питати:

— А хто, хто тут у зайчиковій хатці?

А коза з печі:

— Я коза-дереза,
Півбока луплена,
За три копи куплена,
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету,
Тут тобі й смерть!

Ведмідь злякався та й побіг.

— Ни, — каже, — зайчику-побігайчику, не вижену — боюсь!

Знов пішов зайчик, сів під дубом і плаче. Коли йде вовк
та й питаеться:

— Чого ти, зайчику-побігайчику, плачеш?

— Як же мені, вовчику, не плакати, коли в моїй хатці звір страшний сидить, невиданий, нечуваний! Ніде мені тепер жити.

— Не плач, зайчику! Я піду й вижену його.

Пішов вовк до хати та й став питати:

— А хто, хто тут у зайчиковій хатці?

А коза з печі:

— Я коза-дереза,
Півбока луплена,
За три копи куплена,
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету,
Тут тобі й смерть.

Вовк злякався та й побіг.

— Hi, — каже, — зайчику-побігайчику, не вижену — боюсь!

Знов пішов зайчик, сів під дубом і плаче. Коли біжить лисичка та й питается:

— А чого це ти, зайчику-побігайчику, плачеш?

— Як же мені, лисичко-сестричко, не плакати, коли в хатці звір сидить, невиданий, нечуваний!

— Не плач, зайчику. Ось я піду, його зараз вижену.

Прийшла лисичка до хати та й каже:

— А хто, хто тут у зайчиковій хатці?

А коза з печі:

— Я коза-дереза,
Півбока луплена,
За три копи куплена,
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету,
Тут тобі й смерть.

Лисичка злякалась та й утекла в ліс.

— Hi, — каже, — зайчику-побігайчику, не вижену — боюсь!

Знов сів зайчик під дубом і плаче.

Коли це лізе рак-неборак та й питается:

— Чого ти, зайчику-побігайчику, плачеш?

— Як же мені не плакати, коли в моїй хатці звір неуваний, небачений сидить!

А рак каже:

— Я його вижену!

— Де тобі його вигнати! Тут ведмідь гнав, та не вигнав, вовк гнав, та не вигнав, і лисиця гнала, та не вигнала, а то ти!

— От і вижену!

Поліз рак у хату та й питаеться:

— А хто, хто в зайчиковій хатці?

А коза з печі:

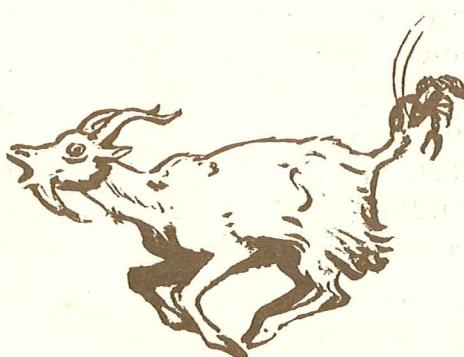
— Я коза-дереза,
Півбока луплена,
За три копи куплена,
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету,
Тут тобі й смерть!

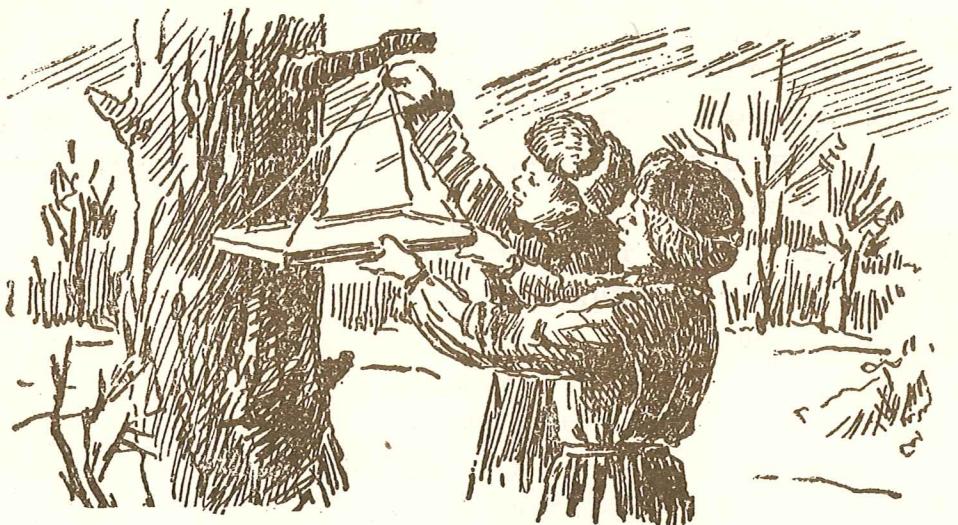
А рак усе лізе та й лізе, виліз на піч та до кози:

А я рак-неборак,
Як ущипну — буде знак!

Та як ущипне козу клешнями!

Коза як замекає, та з печі, та з хати — побігла, тільки видно! От тоді зайчик, радий, прийшов у хатку і так уже ракові дякує... Та й став жити у своїй хатці.

ОЛЕКСАНДР КОПИЛЕНКО

Їдалня для птахів

Всі хлопці заздрили Василеві. Ще б пак не заздрити! Синичка, яку він вирвав з кігтів шуліки, зовсім звикла до хати. Василь вирубав для неї велику гілку і причепив до стіни. Там синиця і лазила, мов акробат.

Годував її Василь. Насипле насіння конопляного, синичка і клює його. Всіх комах синиця в хаті виловила. Лазить вона всюди, в кожну щілину зазирає. Помітить таргана, то вже не втече! Націлиться своїм довгим, чорним, тонким дзьобом і — немає таргана. Проковтнула його синиця.

Тепло в хаті. А надворі завірюха гуде, снігу намело так багато, що й тинів не видно. Все позамітало. Цілий ранок Василь з батьком сніг одкидали, стежки прочищали.

Прийшов до Василя його товариш Миколка. Дивилися хлопці, як синичка весело стрибає. А Миколка й каже:

— Добре цій пташці. Вона в теплій хаті сидить, і їжа в неї є. А тим пташкам, що в лісі, тяжко. Бур'яни снігом замело. Голодують пташки. Багато їх до села поналітало, в комори і в хати просто лізуть.

Тоді Василь аж з місця скочився:

— А що коли для пташок їданню зробимо?

— Яку їданню? — не розуміючи, спитав Миколка.

Пояснив йому Василь:

— Приладнаємо таку дошку невелику і повісимо на дерево. Щодня будемо туди насипати насіння, крихт, листя з капусти. Нехай пташки їдять собі.

Прийшли хлопці до мене радитись.

Розповів я хлопцям, як зробити їdal'nyu і врятувати пташок від голодної смерті. А діти вже й самі знають, що, коли більше пташок у нас буде — менше шкідників на полі і в саду. Пташки знищують комах-шкідників.

Хлопці завзято взялися до справи. Знайшли дошку й прибили низенькі борти, щоб вітер насіння не здував. Прив'язали по кутках чотири мотузки, на яких висітиме дошка. От і готова їdal'nyu.

— У нас буде найкраща їdal'nyu. Пташки гуртом їстимуть дружно, — сказав Миколка.

Хлопці написали на бортах своєї дошки:

Їdal'nyu для птахів.

Це на одному боці. А на другому такий напис:

Хижакам і шкідникам тут їсти заборонено.

Набрали хлопці в кишеню різного насіння, крихт, обрізків з капусти і пішли на лижах у ліс. Василь зліз на невисоку осику й приладнав там дошку. Насипав поживи для пташок. Потім побігли Василь з Миколкою покататися на лижах, доки пташки злетяться.

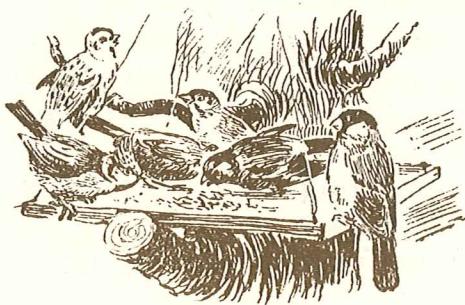
Хороше на лижах у лісі взимку! На прогалині, біля яру, гора довга. Летить Василь, а за ним Миколка. Швидко лижі несуть, аж слози на очах од вітру. Та ось Василь на горбочку не встиг підстрибнути і перекинувся в сніг. І не видно хлопця, так снігом засипало. А Миколка полетів далі, сміючись.

Покаталися хлопці і додому повертаючись, зайшли до своєї їdal'nyi. А там уже йде справжній бенкет. Налетіли щиглики галасливі, чижі, засмучені чечітки-сирітки, снігур поважно сів на борт, вівсянка полохливо озирається, навіть горобчик, сіренський стрибунець, хитро клює насіннячко. Шум, галас! А синичка собі підлетить обережно до дошки, схопить конопляне насіннячко, потім сяде на гілку, розлущить його, проковтне зернятко і назад.

Приємно хлопцям, що вони стільки пташок нагодували. Так усю зиму Василь з Миколкою годували птаство.

Всі пташки в лісі знали про цю їдальню і щодня зліталися попоїсти.

А про двох хлопців — про Василя з Миколкою — пташки співали веселих пісень.

Горобчик

Ой, який же вітер зимній!
І горобчик на лозині
Не цвірінькає, не скаче,
А приказує аж плаче:

„Дуже мерзнуть ніжки й крильця,
І не маю чим укритися,
Де голівоньку сховати.
Хто б мене пустив у хату?”

Мимо йшов хлопчина Женьо,
Взяв горобчика в кишенню
І поніс його в кімнату.
Треба ж пташку рятувати!

„Ось я дам тобі водички,
Добрих зерняток — пшенички.
Так багато — повну жменю!
Їж і пий!” — говорить Женьо.

„Як дозволять мама й тато,
Будеш жити в нашій хаті.
Цілу зиму будеш жити.
Не журись і не тужи ти.

Навесні, як сонце тепле
Стане високо на небі,
Я пушу тебе на волю.
Полетиш у сад, у поле —
Не забудь мене ніколи!”

„Не забуду! Ні, ні, ні!
Цві... цвірінь... цвірі...
Цвірінь!”

Г. Чорнобицька

Про хлопчика Антипка, сухенького, як скрипка

Була собі мама, і був собі тато, і мали вони дітей небагато: всього лиш одненького хлопчика Антипка, та й той був худий і сухенький, як скрипка.

Не хотів Антилько ні пити, ні їсти, навіть і до столу не хотів засісти. Зранку всі до столу, — він навтіки з хати, мусить мама бігти, сина здоганяти. Зловить і посадить: „Їж уже, Антильку, випий моні трошки, хлібця з'їж хоч скибку!”

Ні, в Антилька штуки завжди при сніданку: доти коверзую, аж виверне склянку. Мокрий білий обрус, мокрі ручечята, треба йти скидати мокрі штаненята.

А прийде по півдні обіду година, знов не хоче їсти капосна дитина. Мама за Антильком ходить та шукає, а Антилько вколо хати від мами тікає.

Приведуть Антилька, посадять до їжі, а він зачинає штуки-дивовижі: то ногами бовта, то на кріслі скаче. Бідная матуся свариться, аж плаче. А хлоп'я збиточне і не слухає мами: м'ячика качає поміж тарілками.

„Ей, Антильку, годі! — каже врешті тато. — Дай но сюди ложку, буду годувати!”

Не дає Антилько, сам хапає ложку, робить бульки в ющі, а не єсть ні трошки. Врешті впала кара — з фіглів сльози: трах! — і простягнувся з кріслом на підлозі.

Ввечері те саме: їсти знов не хоче, плаче, позіхає, заспані тре очі. А як мама сина дуже їсти просить, синусь каже: „Взутра з'їм вечерю, на сьогодні досить!”

І так день по днині, година в годину. Сох, сох Антилько, висох на стеблину. Легкий, як пір'їна, щупленький, як скрипка, — дивляться всі люди: не відізнасть Антилька! Діти всі, як діти, кожне, мов суничка, а в Антилька білі, вимочені личка, а в Антилька ручки — тонкі сірнички, ніжки у Антилька — довгі па-

тички. Інші діти скачуть, гоняться, гуляють, а Антипко сухенький ледве шкандибає. Ломить мама руки: „Горе з хлопцем, горе! Висохло, мізерне кволе, наче хворе. Що тут з ним робити?” Просьби мами марні, бере вона сина, іде до лікарні.

А в лікарні — лікар в білому халаті, став Антипка слухать, стукать, оглядати. Вислухв у плечах, вислухав і груди, — а тепер за ложку: що то в горлі буде? А Антипко в сльози — вис, аж трясеться, глянути у горло ніяк не дається. Глянув таки доктор. Що ж, — каже, — погано; видно, що сніданку не з'їдаєш рано, видно, що й з обідом у тебе химери, видно, що й лігаєш спати без вечері. Як отак, Антипку, будеш ти крутити, ляжеш і не встанеш, і не будеш жити. Але слухай ради: дам тобі я ліки, будеш заживати — виростеш великий. Є отут таблетки, є і вітаміни, будеш заживати їх щотри години.”

Повернувшись Антипко з мамою додому, почав лікуватись, жити по новому. Рано взяв у мами повну жменьку ліків та й нагодував ними надворі індиків. Потім вітаміни геть всі повиновися: нагодував ними песика Барбоса.

Дасть мама синкові хлібця з маслом, булки, — а синок з них крутить для курей пігулки. Плаче бідна мама, просить все Антипка, а син, замість їсти — втне якогось збитка.

„Синку, з'їж хоч ложку кашки або зупки!” А синок у слози: „Болять мені зубки!” Злякана матуся знов біжить до міста, ходить-упадає з сином по дентистах. А дентист сміється: „Синку, — каже, — любий, у тебе здорові, як у мишкі, зуби. Тобі не потрібні лікарі й дентисти. Лік тобі єдиний — добре мусиш їсти!”

Та на марне рада: капосне хлоп'ятко лікарів не слуха, ні матери, ні татка. Сохне, сохне, сохне, жовкне, мов цитрина, — мама вже не знає, рятувати як сина.

Аж прийшла до матери в гості тітка Настя, глянула на хлопця: „Боже, ну й нещастя! Забирай дитину, — каже тітка матери, — їдь шукати ради поміж захарями. Є в селі під лісом хатка, як лушпайка, там у ній застанеш захаря Всезнайка. Вже як він дитину їсти не научить, то пропав Антипко —

смерть його домучить!”

Помолилася матери широко-широко Богу, рушила з Антипком в дальнюю дорогу. Їхали полями, мчали через луки, — поперед летіли чорні три круки. Чорні три круки поперед летіли, за селом під лісом на хатинці сіли.

Вийшов із хатини дід страшний-дідуга. В діда на раменах мавпа і папуга, дідові назустріч чорне кручня кряче, чорний кіт-котисько перед дідом скаче. З дідової хати — диму хмара бува, пугач на порозі наставляє вуха.

Борода у діда — сива по коліна...

Ізлякалась матери — притулила сина.

„Ви чого тут, нашо? — засичав дідище, — тісно вам у дома, то прийшли й сюди ще?”

Мама все сказала.

Дід у хату просить.

Гості входять в хату — там сова голосить.

„Ну, сідай, козаче, на ту чорну бочку, та скидай, козаче, і штанці й сорочку. Та кажи, козаче, де ти мав болячку? А ти клади, мамо, на стіл грошей пачку!“

Голову Антипка дід став оглядати: то одну, то другу руку прикладати. Потім взяв за ноги та й піdnіс угору. — Потім — кладе хлопця, а сам у комору. Із комори знахар виніс два ножицька...

Як Антип побачив, затремтів хлопчисько.

„Не тримти ти, сину, — слабість не благенька: довго не юси вже, висох на опенька. Бач — присох животик, бо замало їжі, в животі порожні позихались киші. Треба тебе, сину, скорше рятувати: киші ті, що всохли, всі повирізати. Виріжемо киші та, шоб був здоровий, вшиємо в животик дві дудки бузинові!“

І побіг дід далі зносити ножаки, прятанув і пилку, ножиці, два гаки, потім тягне кліщі, потім дрота, шило... Хлопець, як побачив, так ним затрусило. А дідок веселий, тупає ногою: Гей, примчи-но, коте, з Бабою-Ягою! Хай сідає в ступу, поспіша щосили, буде нам гостріти пилку на точилі, буде помагати хлопця розрізати, киші пересохлі гаком витягати!“

Як почув Антипко, що то все не смішки, як підскочить бідний, як зірветься з ліжка! Вже і не вдягався, все вхопив у руки, та як поженеться через поля-лукі! Щойно десь за лісом одягнув штанята та й ну даді-далі вітром утікати!.

Як прибіг додому, як ухопить їсти: що було у мисці — вилізав дочиста. Що було у дзбані — випив до краплини. Їв та й їв без ліку може з три години. Ввечері наївся ще раз та й ліг спати. А на ранок знову вже не біг із хати: просто біг до столу, їв і їв досхочу. Розіпхав засохлу кишечку діточку. На обід біг перший, їв що лиш давали; на вечерю все з'їв та ще кричить : „Мало!“

Видужав Антипко: личко, як малина. Дивиться матуся — не впізнати сина. Дивляться всі люди — ну й дитина ж гожа! Діти всі, як діти, а Антипко — рожа. У Антипка ручки — повні, як торбинки. У Антипка ніжки — тверді, як дубинки. Бігає Антипко — всіх поперегонить, хто кого де скривдить — всіх він оборонить. Всі Антипка люблять, всі йому вже раді. Добре, коли люблять хлопчика в громаді!

Мама вже весела: єсть синок без криків, здоровий Антипко без таблеток-ліків. Що за чудо сталося? Хто вчинив цю ласку? Знає все той добре, хто читав цю казку.

А тому, хто часом в їжі вередує, так Антипко радить, так сабі кепкує:

„Їж-з'їдай дочиста, не покинь ні трішки, щоб тобі той захар не вирізав кишки!“

Грицько БОЙКО

Малюнки Л. ГРИГОР'ЄВОЇ

ХВАЛИЛАСЯ РЕДЬКА

Редька в медові скупалась
І відразу запидалась.
Вихвалилася вона:

— Дуже з медом я смачна!
Хрін почув це і гука:
— А без меду ти яка?

ВЕДМЕДИКИ

Я ведмедиків взяла
Посадила до стола,
Стала медом частувати:
— Пригощайтесь, ведмедята!
А ведмедики сидять
І нічого не їдять:
Скоштувати медку охота —
Та відкрити не можуть рота...

Тільки я „Соняшника” не маю...

„СОНЯШНИК”, ілюстрований місячник для дітей.

Передплата на рік: Канада — 3.00 дол., США — 3.50 дол.
Австралія й Англія — 30 шилінгів, інші країни — рівновартість
3.00 долярів.

Передплату і все листування слати на адресу:

**“NOWI DNI”, Box 452, Term. “A”
Toronto, Ont., Canada.**